האשה שנתארמלה פרק שני כתובות כב.

תרי ותרי נינהו. פירש בקונטרס וכי אמרי לא גזל הוו להו תרי ותרי ולא מתכשר בהכי דקי"ל לקמן בפרקין (דף כו.) אין ערער פחות משנים: **דפגם משפחה.** שהעידו עליו שהוא עבד ועבד פסול לדין ולעדות ק"ו מאשה כדאמר בפ' המוכר (נ"ק פח.): **גלוי מילתא בעלמא הוא.** משמתמנו אמאי אין מעידין עליו מאי חשד טוגע בעדות איכא הכא דבר זה גריכין הן לבדר ודבר העשוי ליגלות הוא שיבדקו אחריו עד שיכורר הדבר ואין עדותן של אלו תלוי בהגדמן ואינו אלא מגלי דבר בעלמא: **דעבד תשובה.** והשיב את הגזלה: **ואי לאו רבי אבא דמן עכו.** שהזכירה לי לאחר זמן: **שבחתה.** שבחתיה: **ומה אחד מהן.** עד שלא תתמנו: **לריכין למיבחר בו'.** דקיום השטר בשלשה והרואה שניה מתומין בו יאמר שבשניים קיימוהו: **ואי בחר כיה שטרא דגן נפק קדמנא כבי דינא תו לא לריך.** אלא מקרי בי דינא בגיר מתלתא: **בי דינא דרבנא אשי.** אוהבת דמילתא נקט שהוא היה לאם ישיבה בעמתא מתמיה אין יתברר הדבר לעולם כיון שאלו ב' אומרים שהוא עבד אין כל העולם יכולים להכחישן דתרי כמאה על כן גלאה בפר"ח דלא מיירי בעדות דיינין אלא בעדות אחרים וה"פ אם עד שלא תתמנו קרא עדער על אחד מהם מעידים שניה מן הטוב עליו ואותם דהוי כאילו ישנו בית דין אחר שהכשירוהו ולא בטל וועד המושב ואותמין משתמנו השנים אלא הספיק השלישי לחתום עד שקרא עליו ערער בא ערער ובטל וועד המושב של אותו ב"ד אע"פ שאחרי כן העידו אחרים שהוא כשר כיון שביטל הוא מושב בטל ולריך לחזור ולהושיב ב"ד על כך ערער דמאי לי ערער דגזלנותא תרי ותרי נינהו ולא מיפסיל דאוקי תרי בהדי תרי ואוקי גברא אחזקתיה וכיון דאיגלאי מלתא דמעולם לא היה פסול הרי לא היה בטל וועד המושב של אותו ב"ד לי ערער דפגם משפחה שאמרו עליו שהוא עבד ואלו מזימים אותם דאי אומרים שאינו עבד ח"ב היה נפסל לגיכא למימר אוקי גברא אחזקה דאם הוא עבד לא היה לו מזקת כשרות מעולם ט"א גלוי מילתא בעלמא הוא דכשר היה מה איכפת לן בההוא ערעור ולא בטל וועד המושב לעולם ערער דגזלנותא ודקאמרי הכי דמודו ידעינן כיה דעבד תשובה וכיון דמודו לקמאי דגזלן הוא הוה ערער דילהו ערער ובטל וועד המושב דהואיל ואמת הוא שנפסל הוי באחזקת פסלות עד שנודע לנו כשרותו:

במותב תלתא בחדא הוינא וחד ליתהי. פירוש גריך לכתוב וחד ליתהי כיון דכתב בהדיא במותב תלתא הוינא ואין מותמנין בו כי אם שנים אבל ודאי אם לא כתב וחד ליתהי כשר תדע מדקאמר ואי כתב כיה כי דינא תו לא גריך ומיירי דכתיב בי ב"ד במותב דאיכא למיחש לא לדשמואל ולא לקרוב ופסול שחותמים בו שנים ואין גריכין לומר וחד ליתהי ודוקא אם מת אבל אם חי צריך לחתום שלא יאמרו השנים שהעידו בפניהם החמו והשלישי לא העידו בפניו ומש"ה לא תתם והאשתרא בטלה: **מתני'** האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהקה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שהיא אומרת גרושה אני אינה נאמנת. ת"ר אמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת ומעשה באשה אחת שהיתה גדולה בנוי וקפצו עליה בני אדם לקדשה וא"ל מקודשת אני לימים עמדה וקדשה א"ע א"ל חכמים מה ראית א"ל בתחלה שבאו עלי בני אדם שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי בני אדם שהן הגונים לי עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה ר"א שר הבירה לפני חכמים ואמרו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת בעא מיניה שמואל מרב אמרה טמאה אני פ' נדה וחזרה ואמרה טהורה אני מהו אמר ליה אף בזו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת:

תרי ותרי נינהו [א]אי ערער דפגם משפחה גלוי מלתא בעלמא הוא לעולם אימא לך ערער דגזלנותא וקאמרי [ב]הני ידעינן ביה דעבד תשובה א"ר זירא הא מלתא מרבי אבא שמיע לי ואי לאו רבי אבא דמן עכו שבחתה [ג]ג' שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהם צריכין למיכתב במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי אמר רב נחמן בר יצחק ואי כתב ביה שטרא דגן נפק לקדמנא בי דינא תו לא צריך ודלמא בית דין חצוף הוא וכדשמואל דאמר שמואל [ד]שנים שדנו דיניהם דין אלא שנקרא ב"ד חצוף דכתיב ביה בי דינא דרבנא אשי ודלמא רבנן דבי רב אשי כדשמואל סבירא להו [ה]דכתיב ביה ואמר לנא רבנא אשי:

מתני' [ו]האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר [ז]ואם יש עדים שהיתה אשת איש והיא אומרת גרושה אני אינה נאמנת [ח]אמרה נשביתי וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר [ט]ואם יש עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני אינה נאמנת [י]ואם משנשאת באו עדים הרי זו לא תצא: **גמ'** א"ר אסי מנין להפה שאסר הוא הפה שהתיר מן התורה שנאמר [יא]את בתי נתתי לאיש הזה לאשה לאיש אסרה הזה התירה [יב]ל"ל קרא סברא היא הוא אסרה והוא שרי לה אלא כי איצטריך קרא לכדרב הונא אמר רב דא"ר הונא אמר רב [יג]מנין [יד]לאב שנאמן לאסור את בתו מן התורה שנאמר את בתי נתתי לאיש הזה למה לי מיבעי ליה לכדתני ר' יונה דתני ר' יונה את בתי נתתי לאיש הזה [טו]הזה [טז]ולא ליבם ת"ר [יז]האשה שאמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני נאמנת והא שוויה לנפשה חתיכה דאיסורא אמר רבא בר רב הונא כגון [יח]שנתנה אמתלא לדבריה תניא נמי הכי אמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת ומעשה נמי באשה אחת גדולה בנוי וקפצו עליה בני אדם לקדשה ואמרה להם מקודשת אני לימים עמדה וקידשה את עצמה אמרו לה חכמים מה ראית לעשות כן אמרה להם בתחלה שבאו עלי אנשים שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי אנשים מהוגנים עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה רב אחא שר הבירה לפני חכמי' באושא ואמרו אם נתנה אמתלא' לדבריה נאמנת בעא מיניה שמואל מרב אמרה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני מהו אמר ליה [יט]אף בזו אם נתנה אמתלא

דלא כתב וחד ליתוהי מדפריך ודלמא ב"ד חצוף הוה: **ודלמא** רבנן דבי רב אשי כשמואל סבירא להו. פי' כמו שפיר שמואל בעלמא כן סבירא להו בקיום שטרות אבל שמואל מני סבר שפיר דבקיום שטרות בעי ג' דהא רב נחמן סבר לה כשמואל בפ"ק דסנהדרין[1] (דף ג. ופס)

דשניס שדנו דייניהם דין ורב נחמן גופיה סבר דקיום שטרות כשלשה בפ' חזקת הבתים (ב"מ מ.) גבי ג' אחיות לחזקה:

מנין להפה שאסר הוא הפה שהתיר שנאמר את בתי נתתי לאיש וגו'. משמע דאין האב נאמן להתיר את בתו כשאסרה אלא מאמת מגו ותימה דאם כן אחד ואמר קדשתי את בתי ולאחר שעה או לאחר אמר לפלוני קדשתיה לא יהא נאמן כיון דהשתא ליכא מגו ואומר ר"י דבענין זה שאינו סותר דבריו הראשונים ולא בא אלא לפרש דבריו הראשונים מהימן אע"ג דליכא מגו והכא דרש מאת בתי הפה שאסר הוא הפה שהתיר כגון דקאי האיש שקידש לו קמיה וקאמר את בתי נתתי לאיש ושתיק דמשמע ודאי שאינו מכיר שזה אמנו מדלא אמר את בתי נתתי לזה או לאיש הזה ביחוד בלא הפסק מרובה אלכך לא יהא נאמן אמר כך אלא תוך כדי דבור דאיכא מגו ועוד אומר ר"י דאיכא למימר אפילו בבה"ג מהימן בלא מגו וקרא ימיה קדרים ואם אינו ענין כאן דאפילו לאחר זמן נאמן דסברא הוא שיהא נאמן לפרש למי נתנה אע"פ שלא פירש מתחלה שלא היה מושב לפרש תנהו ענין להיכא דאינו נאמן לאחר זמן שיהא נאמן בתוך כדי דבור במגו: [מנין לאב שנאמן לאסור וכו'. תימה מה גריך קרא תיפוק ליה דנאמן הואיל וכיון לקדשה כלאמר בים נוחלין (ב"ב קלב:) בעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן הואיל וכיון לגרשה וי"ל להכא אין כיון כל כך דשמא לא יאמנו אדם שיקדשנה (כדאיתא קדושין סד.) להכי איצטריך קרא ומיהו אם אמר על בתו בוגרת קדשתיה כשהיתה נערה או קטנה גלאה דאינו נאמן דהשתא אין כיון כלל דאף על גב דלקמן בפ' נערה שנתפתתה (דף מו:) פריך ואימא הכ"מ קטנה אבל נערה איכי תיקדש נפשה לפי זה היה ל"ל דנאמן לאמור אפילו בשעה שאין כיון לקדשה דקדא בנערה כתיב וכבי לאמר דאין כיון לקדשה ואת בתי נתתי בשכיתה קטנה וגזרת הכתוב הוא דנאמן אע"פ שאין כיון אבל לפי המסקנא לא נאמר כן]:

מסורת הש"ס

א) סנהדרין ג. ה: ב. פז:. ג) [כתובות לו.]. ד) קדושין סד. [ע"ש]. ה) [לקמן מו.]. ו) [ב"ב קלב: ד"ה] ז) [לקמן מו.]. ח) [ב"ב קלב: ד"ה] ט) [לקמן מו.]. י) [ב"ב קלב: ד"ה] יא) [לקמן מו.]. יב) [לקמן מו.]. יג) [ב"ב קלב: ד"ה] יד) [לקמן מו.]. טו) [ב"ב קלב: ד"ה] טז) [לקמן מו.]. יז) [ב"ב קלב: ד"ה] יח) [לקמן מו.]. יט) [ב"ב קלב: ד"ה]

תורה אור השלם

1. וְאָמַר אֲבִי הַנַּעַר אֶל הַזּוֹקְנִים אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וְשָׂנֵאָהּ: דברים כב טז

גליון הש"ס

גמ' לפה לי קרא סברא. כ"ק מו ע"ב נדה כה ע"ש:

מוסף רש"י

ב"ד חצוף. שענני על מקנת מכמיס (סנהדרין ג.). האשה שאמרה אשת איש הייתי. ולא היינו מוחזקין כה שהיא אסת איש מעולם, וגרושה אני נאמנת. ומיתת להנשא (כבורות לו.). לאיש אסרה. על הכל שאין אנו יודעים למי, וכי אמר הזה שתיה לזה (קדושין סד.). הזה ולא ליבם. אין יכס שאיש אם רע על נשואי אחיו בכלל פרשה ז לטעון טענת כתולים (לקמן מו.).

תוספות רי"ד

תרי ותרי נינהו פי' דעד שלא חתמו אמאי מעידין והא אין ערער פחות מב' שאין משניהם בדברי היתיר וכיון שב' אומרים גזלן הוא ואלו אומרים שלא גזל הו"ל תרי ותרי וכל הו"ת הו"ל ספיקא דאורייתא ובספיקא דאורייתא לא אמרינן אוקי גברא אחזקתיה דאמרינן לקמן בפרקין וכיון דהא דנא איתוקם בספק גזלן הי' מתחמינין ליה ומפקינן ממונא אפומיה הלכך אע"פ שלא חתמו לא יכלו להכשירו ואי ערעור דפגם משפחה גלוי מילתא בעלמא הוא ואפי' משתחמו מעידים פי' ערעור דפגם משפחה שאלו השנים שבאו לפוסלו לא העידו עליו עדות ברורה אלא העידו שבמשפחתו נטמע שם עבד שהוא פסול לעדות וכל המשפחה הן בחזקת שהוא ספק פסול שמא מורע אותו עבד נולד ואלה מעידים שזה אינו מן המסופקין דברי לן שמיחתום כשרות הוא בא ואינן מכחישין את העדים אלא מוציאים את זה מספק פסול שלא יהיה מסופק כשאר כל בני המשפחה וזהו גילוי מילתא שיכול להתברר ע"פ אחרים שנבדוק אחריו ויתברר אם נולד מן הכשרים או מן הפסולין ובמילתא דעביד לגלויי לא משקרי אינשי והלכך אע"פ שחתמו והן נוגעים בעדות נאמנים דבאיזה עדות אינן נאמנין בדבר שלא נוכל להתברר על ידי אחרים כ"א על פיהם כדלקמן שמעידין שעשה תשובה שאין מכירין תשובתו אלא הם אבל ייחוס האדם דהוא מילתא דעביד לגלויי ע"פ אחרים אע"פ שהן נוגעים בעדותן נאמנים הם. לעולם ערער דגזלנותא ודקאמרי הני ידעי' ביה רעשה תשובה שהחזיר את הגזילה ואין כאן משום הכחשה הלכך עד שלא חתמו מעידין עליו וחותם ומשתחמו שהן נוגעים בעדות אין מעידין עליו וחותם ע' בס"ה בערך מ"ר: א"ר זירא האי מילתא מר' אבא שמיעא לי שלשה ששבו לקיים את השטר ומת אחד מהן צריכים למיכתב במותב תלתא כחדא הוינא וחד ליתוהי פי' צריכים להודיע למה לא חתם הני שיש לך לומר הא' היה קרובו או פסול ומפני זה לא חתם ובעבור זה האשתרא היא פסולה והמורה

עין משפט נר מצוה

נד א מיי' פ"ו מהלכות עדות הלכה ז טוש"ע ח"מ סי' מו סעיף מ:
נה ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף מ:
נו ג מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף מ:
נז ה מיי' י"ב מהלכות נידונין הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע ח"מ סימן קנג סעיף ו:
נח ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
נט ז ח מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכה כח סמג לאין קכ"ח טוש"ע אה"ע סימן ז סעיף ד:
ס ט מיי' שם הלכה כב טוש"ע שם סעיף ו:
סא י מיי' פ"ט מהלכות אישות הל' י ופי"ח מהלכות איסורי ביאה הלכה כד סמג לאין קכ"ח טוש"ע אה"ע סימן מ טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף כח:
סב כ מיי' פ"ג מהל' ערכין ותמורה הלכה ט סמג עשין כה:
סג ל מ מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הלכה לח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מו סעיף ד:
סד נ מיי' פ"ד מהלכות איסורי ביאה הל' י סמג לאין קיח טוש"ע י"ד סימן קפה סעיף ג:

תוספות רי"ד (המשך)

פי' צריכים לכתוב קודם שיתחתמוהו דקיום שטרות בשלשה והרואה כ' תחומים יאמר שבשנים קיימוהו ואי כתיב [ביה] הא שטרא דגן נפק קדמנא בב"ד תו לא צריך דלא מקרי ב"ד בציר מתלתא. והגאון פי' אם כתבו בפנינו בב"ד הנפק שטרא דגן ואע"ג דלא כתבו במותב תלתא חו לא צריך למכתב וחד ליתוהי דסתם ב"ד כשרי' משמע ולא פסולים ולא קרובים ומקשינן דלמא ב"ד חצוף הוא דאמר שמואל שנים שדנו דייניהם דין אלא שנקרא ב"ד חצוף פי' האשאתרא בטילה דלית הלכתא כשמואל אלא כר' אבהו דאמר אין דייניהם דין והדור דכתיב ביה כי דינא דרבנא אשי פי' ב"ד מומחה שבדור והמורה פי' אורחא דמילתא נקט שהוא היה ראש ישיבה במתא מחסי' בימי רבביי דהוא מרה שמעתתא ובדאי בי דינא דר' אשי לא עביד בתרין ומקשי' דלמא ב"ד דר' אשי כשמואל ס"ל ואין הלכה כמותן ומהדר דכתיב ביה אמר לנא רבנא אשי פי' רב אשי צוה לנו להזקק לו וכיון שע"פ ר"א עשו בודאי בי ג' הוו דר"א לא שנה כשמואל דלית הל' כותיה וכ"ש אם כתבו בבי ב"ד במותב תלתא כחדא הוינא דתו ליכא למיחש לא לדשמואל ולא לקרוב ופסול שחותמים בו שנים ואין צריכין לומר וחד ליתוהי ודוקא אם מת אבל אם חי צריך לחתום שלא יאמרו השנים שהעידו בפניהם החמו והשלישי לא העידו בפניו ומש"ה לא תתם והאשתרא בטלה: **מתני'** האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהקה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שהיא אומרת גרושה אני אינה נאמנת. ת"ר אמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת ומעשה באשה אחת שהיתה גדולה בנוי וקפצו עליה בני אדם לקדשה וא"ל מקודשת אני לימים עמדה וקדשה א"ע א"ל חכמים מה ראית א"ל בתחלה שבאו עלי בני אדם שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי בני אדם שהן הגונים לי עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה ר"א שר הבירה לפני חכמים ואמרו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת בעא מיניה שמואל מרב אמרה טמאה אני פ' נדה וחזרה ואמרה טהורה אני מהו אמר ליה אף בזו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com